ל) [סנהדרין ד. חולין עב.לעיל לח. מט:], ב) חולין ג.

ע"ם פסחים יד:. ג) וועי

עול תוס׳ ב״ב ק: ל״ה

ורומן],

מה א מיי' פ"ז מהל' טירות הלכה ו: מש ב מיי׳ פ״א מהלי טומאת מת הלכה א סמג עשין רלח:

ג מייי שם פ״ב הל׳ ג נא ד מיי׳ שם פרק ה הלי ג סמג שם:

נב ה מיי פ"ב שם הלי נג ו מיי׳ שם הלכה ט: ז מייי שם הלי טו:

תורה אור השלם ו. וכל אשר יגע על פני בְמֵת אוֹ בְעֶצֶם אָדֶם אוֹ יטמא במדבר יט טז

נוסחת הריב"ן ל] דמטמא במגע: ב] ששחקו: ג] על פני השדה: ד] ויש לו: ה] מן:

פי' הרא"ש אין עליהם בשר כראוי. וגם אין בו עצם כשעורה ר״י . אומר איז הנזיר מגלח עליו . אף על מגעו ועל משאו. ור"ל אומר הנזיר מגלח עליו ומקרא מרבי ליה לקמן דמטמא במגע ובמשא הלכך נזיר מגלח עליו ור"י סבר אף במגע י. ובמשא אינו מטמא: ר״ אמר אין הנזיר מגלח עליו. מדקתני על אבר מן המת מו קונני כל אבו כון זוכות שיש עליו בשר כראוי נזיר מגלח על אהלו ולא קתני אין עליו בשר כראוי למגעו אן כי רבטו כו או יכונכו ולמשאו אלמא אין הנזיר מגלח עליו. ור"ל אמר מדלא קתני בסיפא בהדי סרכות ופרעות לאשמועינן דאבר שאין עליו בשר כראוי דאינו מגלח על בסמוך אלמא נזיר מגלח עליו: ור׳ יוחנן מהר לך כיון דשמעי׳ ליה מכללא דרישא. מדתנא יש עליהז בשר כראוי לאהלו. , תנן אין עליו בשר יא יתן אין עליו בשר כראוי למגעו ולמשאו שמעי ליה ולא אצטריך למתניה בסיפא: ופריך ר"ל וכל היכא דשמעי מכללא לא תני בסיפא והא חצי קב מדר"ע דאמר רביעית דם נזיר מגלח עליו דקאמר במתני' לקמן (כוותיה) לפני ר' אליעזר דמוכח דנזיר מגלח על רביעית דם מק"ו דעצם כשעורה. וא"ת הא נמי שמעי' ליה מכללא מדלא קתני לה גבי עצם כשעורה. אלמ' דאין הנזיר מגלח על מגעו הנריו כגלוו על כגעו ומשאו. וי״ל דמכללא לא שמעינן ליה דה״א דשפיר אתיא כר"ע. והא דלא אוניה כו ע. והא דרא תנייה (הם) [גבי] עצם כשעורה משום דהוי בכלל עצם כשעורה דמיניה אתי בצם כשעודה ומיניה אור בק"ו: על פני השדה זה המאהיל על פני המת דמשמע מגע שהוא באויר על פני השדה והיינו אהל. דבפ׳ בהמה המקשה דריש רבי ישמעאל מהאי קרא

קצי קב עצמות כו' היכי דמי אי דאית בהו עצם כשעורה תיפוק ליה משום עצם בשעורה. ז"ע מאי קא פריך הא לענין אהל אייריען ועלם כשעורה לא מטמא באהל ואומר ר"י דסמיך אמאי דבעינן למימר בסמוך דבתר דתנן ברישא חלי קב דמשמע אבל

פחות לא אמאי אינטריך למיתני בסיפא רובע עלמות דאין הטיר מגלח עליו ומשני בסמוך דחייתיי למידק דפחות מחלי קב לא מגלח על אהילו אבל על מגעו ועל משאו מגלח וא"כ הוי עיקר רבותא דמתניתין לאשמועינן דעל מגעו ועל משאו מגלח ולכך דייק השתא פשיטא דעל פחות מחלי קב מגלח על מגעו ועל משחו ותיפוק ליה משום עלם כשעורה ומשני כגון דחקמח חקמוחי שטחן הדק כקמח או כעפר דכי האי גוונא לא מטמא משום עלם כשעורה:

אין עליהם כשר כראוי מאי. הא ודאי דעל אהילו לא יגלח כדקתני במתני׳ דוקא כשיש עליהם בשר כראוי אלא במגעו ובמשאו ובשאין שם עלם כשעורה:

רבי יוחנן אמר אין הנזיר מגלח. בהואיל ואין בו עלם כשעורה: ור"ש בן לקיש אמר מיר מגלח. על מגעו ועל משחו וחף כי חין בו עלם כשעורה וגם אין עליו בשר כראוי ואינו חשוב אבר לטמא באהל מ״מ חשוב לטמא במגעו ובמשאו כדדריש ליה מקראי בסמוך: ורשב"ל אומר נזיר מגלח מדלא קתני לה בסיפא. גבי אבל סככות ופרעות ואבר שאין עליו בשר כראוי אף במגעו ובמשאו לא יגלח מכלל דמטמא במגעו ובמשאו וכדדרשי׳ בסמוך: ור' יוחנן אמר לך הא קתני ברישה על הבר מן המת ועל הבר מן החי שיש עליו בשר כראוי וולא קתני] אבל אין עליהם בשר כראוי למגעו ולמשחו. מ״מ [מגלח]: ומדלח קתני הכי ש"מ דלא מגלח אפילו על מגעו ועל משחו חי חין שם בשר כראוי ולא אילטריך תו למיתנייי בסיפה או: ורשב"ל הומר כל היכה דשמע מכללא דרישא (אמר מר ד) לא קתני

נסיפה: [הא: ברישא תני חצי קב עצמות דמשמע חצי קב אין רובע לא ואפילו הכי הדר תנא בסיפא רובע עלמות: התם. אי לא תנא רובע עלמות ה"א דאפי" על מגעו ועל משאו לא יגלח להכי אינטריך למיתני רובע עלמות למימר דעל אהילו דוקא אין

הטיר מגלח הא על מגעו ועל משאו הטיר מגלח: דהא חלי לוג דם דשמעת מינה [חלי] לוג דם אין רביעית לא וקתני בסיפא רביעית דס: ה״ג התם לאפוקי מדרבי עקיבא בן דאמר רביעית דם הבא משני מתים וֹה״פ לאפוקי מר״ע דאמר נשילהי פירקין דעל רביעית דם דעל? מגעו ועל משאו מגלת: האי אבר מן המת היכי דמי אי דאית ביה עצם כשעודה מאי שעמא דרבי יוחגן. דאמר אין הנזיר מגלח על מגעו ועל משאו: ואי דלית ביה עלם כשעורה מאי טעמא דר"ש בן לקיש אמר לך ר"ש בן לקיש לעולם אימא לך דלית ביה עלם כשעורה ואפי׳ הכי רחמנא רבייה דתניא וכל אשר יגע על פני השדה בחלל חרב או בעמ אד בעלם אדם או בקבר על פני השדה זה המאהיל על פני המת. מדלא כתיב בן אשר יגע במת אלא על דמשמע דמאהיל⁸ מיירי וכדאמר נמי בפ"ק דשבת (דף יו.) טימאוהו משום כלים המאהילים על המת רוצה לומר אפי׳ אין עליהם: ד]: בחלל זה אבר מן החי ויש בו כדי להעלות ארוכה. דהכי משמע אבר שנפל מגוף החי ונחתך: חרב הרי הוא בחדד. דכלי מתכות הנוגעים במת נעשים אבי אבות הטומאה כמת עלמו לטמא אדם הנוגע בו הן מטמאיי טומאת שבעה כנוגע במת עצמו או לטמא אדם הבא באהל אשר החרב בתוכו טומאת שבעה כבא אל אהל המת: או במת זה אבר הנחלל מן המת. ויש בו בשר כדי להעלות ארוכה דחשיב כמת עצמו: או בעצם אדם זה רובע עצמות. שמטמא באהל והלכה למשה מסיני היא דבעינן רובע וקרא אסמכתא בעלמא: סתוםיי דאמר מר טומאה בוקעת ועולה מן הקבר בוקעת ויורדת מן הקבר זה קבר^{בו} סתום אין לומר דהיינו שאין בו פותח טפח דההוא הוה טומאה רצונה ולא מטמא אלא כנגד גופו של מת והכא איירינן דהקבר עלמו מטמא אפי׳ שלא כנגד המת אלא הכא איירי בקבר סתום בכל רוחותיו ויש בו פותח טפח בינו למת דיש חילוק בטומאהביו רלולה שהקבר עלמו מטמא באהל אפילו שלא כנגד המת והכי איתא בסיפרי או בקבר זה קבר סתום שמטמא כל לדדין אפילו ריקן שבו ודוקא שיש פותח טפח בין המת לקבר שעליו אבל אין פותח טפח אינו מטמא כל לדדין אלא טומאה בוקעת ועולה כנגדו דהיינו כנגד המת דוקא והביא רבינו שמשון נ"ע ראיה מפ"ז דאהלות (מ"א) נפש [אטומה] הנוגע בה מן הלדדין טהור מפני שהטומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת ואם היה מקום הטומאה טפח על טפח טמא מפני שהיא כקבר סתום והם דאמרי׳ (ברכות דף יט:) רוב ארונות יש בהן פותח טפח לריך לומר שאותן הקברים היו פתוחים מן הלד ואין 14 עליהן דין קבר סתום אם לא שכל הלדדים סתומים והכי תנן באהלות (פ״ג מ״ו) ביב שהוא קמור תחת הבית יש בה פותח טפח וביליאתו פותח טפח טומאה בתוכו הבית טהורש: דאמר מר מומאה בוקעת ועולה. בכדי אייתה דהא לא איירי בקבר ועוד דקבר דהכא מטמא אפילו שלא כנגד הטומאה:

> ור"ע דריש ליה לרבות גולל ודופק. נ"ל דהכא דריש מעל פני והתם דריש מהשדה מה שדה שהוא בגלוי להוציא עובר יי ביד של היו להבות בתיירובק. כי הוה את היי בכל ביד היותר היים ביותר היותר היותר היותר היותר היותר היותר היותר שבמעי אשה הלד"ע להרוג הגלל דודפן שמונה על פני השדה: בחלל זה אבר מן החיר. דהכי משמע שנתחלל ממקום חבורו: ויש בו כדי להעלות ארוכה. הכי גמירי ליה: חרב הרי הוא כחלל. דכיון דנגעה החרב במת נעשה אבי אבות הטומאה כמת עצמו. ולאו דוקא חרב אלא ה״ה כל כלי מתכות הנוגעים במת לפר״ת. ולר׳ יצחק מסמפונטי אף כלי שטף כמו שאפרש

חלי קב עלמות. מיטמא עליו על מגעו ועל משאו ועל אהילו ועל רובע עלמות לא מיטמא ואפי׳ על מגעו ועל משאו: וחיפוק לי׳ משום עלם כשעורה. אומאי איריא רובע: אלא דאקמה אקמוחי. בוששחקן דק הרבה כמו קמח שנטחן שאין בו עלם כשעורה וקמ"ל דאי אית ביה חלי קב מיטמא על מגעו ועל משאו ועל אהילו פחות מחלי קב אפיי

על מגעו אינו מיטמא לפי שאין בו עלם

כשעורה: ושיש עליו בשר כראוי. ש"מ

דכי אין עליו בשר כראוי שאינו מגלח:

ריש לקיש אמר נויר מגלה עליו.

ממאי מדהא חשיב בסיפא על אלו שאיו

המיר מגלח אע"פ שמיטמא בהן ולא

קתני בהדייהו אין עליו בשר כראוי

אין הנזיר מגלח ש"מ דאע"ג דאין

עליו בשר כראוי שהנזיר מגלח על (ג)

אהילו: ור' יוחנן אמר לך. כל היכא

לתני מידי (ד) ומשמע ליה (חד)

מכללה כגון הכה דתני ברישה הם

יש עליו בשר כראוי מגלח: אי לא.

הדר תני לה בסיפא הוה אמינא

אפי׳ על מגעו ועל משאו לא יהא נזיר מגלח להכי תנייה דעל אהילו הוא

דאין המיר מגלח אבל על מגעו

מגלח וכגון דלא אקמח אקמוחי

ויש בו עלם כשעורה. וחידך נמי

דקתני כגון הסככות והפרעות אע"ג

דאיכא למשמע לה מכללא מדלא

קתני ברישה לכי הדר תני להו

משום דקא מיטמא בהן ולריך הזאה

שלישי ושביעי: לחפוקי מדר"ע דחמר

רביעית דם הבה משני מתים מעמה

באהל. קמ"ל סיפא דממת אחד

בעינא לה: האי אבר מן המת.

שאין עליו בשר כראוי: היכי דמי

אי דאית ביה עלם כשעורה. אמאי

אינו מגלח על מגעו ומאי טעמא דר׳

יוחנן: ואי דלית ביה עלם כשעורה.

ואין עליו בשר כראוי מאי טעמא

דריש לקיש דאמר מגלח: ואפינו

הכי רבייה. למגע: דתניא כו' על

פני השדה זה המאהיל על פני

המת. המוטל שבשדה מדלא כתיב

יגע במת בשדה: בחלל זה אבר

הנחלל מן החי. הנקלך מן החי וישדו

כהן גדול פרק שביעי נזיר

חצי קב עצמות אין רובע עצמות לא היכי

דמי אילימא דאית בהון עצמות כשעורה

תיפוק ליה משום עצם כשעורה אלא דאקמח

אקמוחי על אבר מן המת ועל אבר מן

החי שיש עליהן בשר כראוי: אין עליהן

בשר כראוי מאי רבי יוחגן אמר אאין הנזיר

מגלח עליהן ריש לקיש אמר הנזיר מגלח

עליהן רבי יוחגן אמר אין הנזיר מגלח

עליהן דהא קתני ברישא על אבר מן המת

ועל אבר מן החי יוכו' שיש עליהן כזית

בשר אין אבל אין עליהם לא ור' שמעון בן

לקיש אומר מגלח מדלא קתני בסיפא ורבי

יוחנן אמר לך כל היכא דמשמע מכללא לא

קתני בסיפא והא חצי קב עצמות דמשמע

חצי קב עצמות אין רובע עצמות לא וקתני

בסיפא רובע עצמות התם אי לאו רובע

עצמות הוה אמינא אפי' על מגעו ועל משאו

לא לִהכי איצמריך למיתני רובע עצמות דעל

אהילן הוא דאין הנזיר מגלח והא חצי לוג דם

דשמעת מינה חצי לוג דם אין רביעית דם

לא וקתני בסיפא רביעית דם התם לאפוקי

מדרבי עקיבא וא ידאמר רבי עקיבא רביעית

דם הבא משני מתים מטמא באהל האי

אבר מן המת היכי דמי אי דאית ביה עצם

כשעורה מ"ם דרבי יוחנן ואי דלית ביה עצם

כשעורה מ"ם דריש לקיש אמר לך ריש לקיש

לעולם דלית ביה עצם כשעורה ואפ״ה רחמנא

רבייה דתניא יוכל אשר יגע על פני השדה בחלל חרב או במת © על פני השדה זה יהמאהיל על פני המת בחלל יזה אבר מן החי

ויש לו להעלות ארוכה סיחרב ה"ז כחלל או

במת יוה אבר הנחלל מן המת או בעצם

אדם יזה רובע עצמות או בקבר יזה קבר סתום

דאמר

בו לעלות ארוכה: רובע עלמות. דמטמא באהל כדתנן [נד.] ואהל

רובע עלמות אלא שאין הנזיר מגלח על אהילו: זה קבר ססום.

שאין בו חלל טפח סובין המת והגולל שמטמא:

הגהות הב"ח (א) גפ' ועל אבר מן החי שיש עליהן בשר כראוי אין אבל כל"ל ותיבת וכו" ותיבת כזית נמחק: (ב) שם או במת וגר' על פני השדה וכו' בחלל זה אבר הנחלל מן החי ויש בו להעלות ארוכה: (ג) רש"י ד"ה ריש לחיש וכו׳ שהנזיר מגלח על מגעו ולא על אסילו: מגעו ולא על סהינו: (ד) ד"ה ורכי יוחנן וכו' מידי דמשמע ליה מכללא כל"ל ותיכת חד נמחק והד"ח עם ד"ה ואי לח לא מגלח לא הדר תני לה בסיפא הס"ד ואח"כ מ"ה הוה אמינא וכו" ברישה כי הדר:

הגהות הגר"א

גמ' (דאמר ר"ע ר"ד [א] הבא משני מחים מטמא :מהל) מא"מ (ועי' תוס')

הוהות מהר"ר רנשבורג

א] תוד"ה ר״י למתנייה בסיפא. הס״ד ואח״כ . מה"ד ורשב"ל אומר כל היכא דשמעינן מידי מכללה דרישא לא קתני בסיפא כא"ל: ב] ד"ה התם וכו' מדר"ע דאמר רביעית דם מידי הבא משני מתים. מן דאמר האי וכו' מדלא כתיב אשר. מיבת אשר נמחק ונ"ב בשדה: ד] בא"ד רולה לומר אפי' אין עליהם. נ"ב ר"ל אין הכלים על המת ולא המת על הכלים. א"מ: ה] ד"ה מרב הרי וכו׳ לטמא אדם הנוגע צומאת שבעה וכו' כל"ל:

הגהות התוספות

במ"ח ובראשונים אימא דאיימר. 12. פ"ל הואיל. 3. מיבות מ"מ מגלח נמחק. 4. ל"ל וכל. 5. זהו המשך הדיבור הקודם. 6. מיבות הבא משני מתים נמחק. ובראשונים איתא לאפוקי מר"ע דאמר רביעית דם נזיר מגלח עליו. ד. ל"ל על. 8. ל"ל דבמאהיל. 9. ל"ל אין עליהם אהל. 10. מיבת מטמא נמחק. 11. ל"ל זה קבר סתום. 12. ל"ל והאי קבר. 13. ל"ל מטומאה. וכ"ה בס"א. 14. נדל"ל

מוסף רש"י

תיפוק ליה משום עצם כשעורה. דמטמא במגע אף לענין נזיר (מאירי רווותם. דאקמח אקמוחי. ימשום הכי לא מטמא במגע שאין לדקדוק עלמות דין . לקנ (שם). רביעית דם.

שיהא בו שיעור מיתה (סנהדריו ד.). חרב הרי זה כחלל. בחלל חרב. החיש חרב לחלל. מתכת שנגע במת הרי הוא אבי אבות ישות של מנות של מנות או היה היה לל ב הטומלה כמודה, גדורת הכתוב הוא במתכת אללת טומאת מת ולא אלל שלה הטומאה כמת עצמו, דשנע בטנמא מת היה הוא לב הטומאה מהוא אורת הכתוב הוא במתכת אללת טומאת מת ולא אלל שלה טומאות (פחוים יד.) טומאות של מת הראויות לטמא כלי, כגון מת והטגע בו דהוי מיהא אב הטומאה, אם נגע בהם מתכות נעשה כיולא בו ואם נגע במת הוי אבי אבות ואם בטמא מת נגע הוי אב, אבל ראשון ושני אין מטמאין כלים (חודין ג.).

בכנה. לאו רוא היו כל כי מובחר ההוכם בפהר לפה היו היו ביות במו מסמם באחל בי שהיו של ממחק לכס ההייך במי היות במי לקמן בעיה: או בכת זה אבר הנחלל מן המת דלמת שלם לא אצטריך דאפיי הרב שנצגה בכת מטמא באחל: או בקבר דה קבר סתום שאין לו פתיחה בפותח טפח ומאהיל עליו אפיי שלא כנגד הטומאה טמא דחשבינן ליה כאילו כולו מלא טומאה ובלבד שיהיה פותח טפח בין המת לגג הקבר אבל אם אין בו פותח טפח הוי טומאה לעליו אפיי שלא כנגד הטומאה טמא דחשבינן ליה כאילו כולו מלא טומאה ובלבד שיהיה פותח טפח בין המת לגג הקבר אבל אם אין בו פותח טפח הוי טומאה שלא דחשבינן ליה כאילו כולו מלא טומאה ובלבד שיהיה פותח טפח היי בונים ביידי שלא כנגד הטומאה טמא דחשבינן ליה כאילו כולו מלא טומאה ובלבד שיהיה פותח היידים ביידי ביידים ביידי ביידים ביידי מן הצדדים. והכי תנן פ"ז במס' אהלות נפש אטומה הנוגע בה מן הצדדים טהור מפני שהטומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. ואם היה מקום הטומאה טפח על טפח על רום טפח הנוגע מ"מ טמא מפני שהוא כקבר סתום: